

– Eg má bera teimum allt gott, monnum aftanfyri Alaker við Kjartani Mohr á odda. Hetta var eitt gott reidari at vera hjá. Reidarið spardi ekki við útgerð, men hinvegin, so spardu vit heldur ekki okkum umborð. Alaker kom við mongum góðum førningi heim bæði fyri reidari og manning, sigur Andrias í Tarti.

– Eg var ikki leingi í landi aftaná línufiskiskapin við Víkingi. Eg fór við ein túr Hvítubjørn og vit róðu út á Kappanum. Hetta gjørdist ein drúgvur, men góður túrur. Vit vóru seks mánaðar burtur og komu ikki heim fyrr enn í oktober. Men vit vunnu væl. Eg fekk 6500 krónur fyri tann túrin. Tá fekst 140 krónur fyri tonsið av saltfiski og prísurin var júst uppfarin. Hesin túrurin var eisini tann fyrsti hjá elsta soni mínum, Jón Erling, hann var tá 14 ára gamal. Jón Erling fekk tíverri herviliga sjúkuna krabbamein, og doyði í fjór frá konu, børnum og okkum í bestu árum, soleiðis er, sigur Andreas rørdur á málinum og spennir vøddarnar í andlunum.

Andaliga vaktur umborð

Andrias fór fyrstu ferð til skips í 1921 sum fjúrtán ára gamal. Fjúrtán ár seinni í 1933 fór hann ein túr við Sæborg, sum hann ongantíð gloymir.

– Hans Jacob á Bakka í Oyndarfirði ferdi Sæborg og hann og fleiri av mannigini vóru umvendir innan heimamissionina. Umborð var nógvur songur og javnan varð hildið møti. Eg varð ávirkaður av hesum og á túrinum varð eg vaktur. Hetta var ein sera týðningarmikil hending í lívi mínum, sum hevur verið ein góð og trygg barlast síðan. Eg var 26 ára gamal. Ein annar bygdamaður varð eisini vaktur hendan túrin. Tað var Poul Martin í Ansastovu. Hann var maskinmeistari, sigur Andrias.

– Eg sjálvur, Poul Martin og Jákup í Skúlanum í Oyndarfirði gróvu teir fyrstu tríggar bókkinar fyri missionshúsinum í bygdini, sigur Andrias. Leggjast skal afturat, at Andrias er ein av trúgvastu kirkjugangarum í Oyndarfjarðar kirkju.

– Eg veit ikki um tað hevur verið av tilvild, men øll tey ár, eg havi verið á sjónum, eri eg ongantíð komin illa fyri, noyðst at fari av skipi ella tilíkt. Heppin havi eg verið, sigur hann.

Flotið øll árini

Hyggja vit eftir lívsleiðini hjá Andriasi, so hevur hann flotið við umleið 20 skipum fram til sjeytiárinu, tá hann legðist uppi. Andrias var fiskimaður í deyðsiglaratíðini, hann var fulltíðir í kreppuraktu tráfátárunum. Hann var búgvin maður á sjónum stríðsárinu. Hann stríddist øll síldaárin í fimti og sekstíárunum. Hann róði út og var egningarformaður á Nósa, heilt til hesin fórst

fyrst í nítiárunum. Andrias hevur havt tilknýti og útið mannsverk á sjónum í góð sjeyti ár. Tað er ein langur róður.

Nósi gav væl

– Tá ið Kleinamenninir í Oyndarfirði lótu byggja nýggjan 20 tonsara á Strondum, miðskeiðis í sekstíárunum, var eg biðin við. Eg var nú komin so mikið til árs, at eg helt, at tað var passandi at vera meira heima, sigur Andrias í Tarti.

– Fyrstu árin var eg við Nósa, serliga við snellu á várróðrinum. Seinni fóreg í land sum egningarformaður. Hetta vóru góð ár. Onki annað arbeiði var í bygdini og tí var tað heppið at hava innløku. Vit vunnu eisini væl við Nósa, sigur Andrias í Tarti.

– Fyrstu árin engdu vit í Prestfjosi. Ein gamal saltfiskakjallari heimi í bygdini. Hetta var tungt og tvørligt. Eisini var so lágt millum loft og gólv. Tá vit fluttu inn í Víkar var munandi betri. Teir høvdu takt gamla Ishúsið og har var eisini gjørd frystigoymsla. Har var høgt til lofta og vítt til veggja og vit finga sera góðar arbeiðsumstøður. Tá so havnin kom beintuttanfyri dymar, var ikki um at tala, sigur Andrias í Tarti.

Nósi bar við land og sakk út fyri Gjógv í 1990. Tibetur hendi onginn mannskaði, tveir manns vóru við. Við Nósa endaði eisini æviskeiðið hjá Andreasi á havinum. 70 ár vóru ligin síðan hann fyrstu ferð sá land hvørva í havsbrúnni.

Traðarmaður

Í Oyndarfirði verður heitið traðarmaður ikki nýtt. Oyndarfirðingar kalla innleggingarnar fyri gerðir og ánararnar fyri gerðismenn. Andrias var ognarleysur og tí var hann millum teir fremstu, tá menn tóku seg saman at fáa gerðir innløgð.

– Tað var als ikki lætt at fáa eitt gerði í Oyndarfirði. Vit skuldu hava burtur av kongsjørðini, men kongsbøndurnir søgdu nei. Prótamenninir, sum umsitja kongsjørð játtaðu. Hetta endaði við, at vit rindaðu einum sakførara 180 krónur í part, fyri at fáa hann at reisa hetta mál í rættinum. Vit finga viðhald og hvør sítt gerði, sigur Andrias í Tarti.

– Eg fekk gerði beint innanfyri Rættargjógv. Vit vóru fleiri og ústykkað var heilt innum Høvdan. Frá Víkagerðinum og innum Høvdan finga ognarmenninir tillutað, men teir gjørdur ongantíð nýttu burtúr hesum. Teir hegnaðu ikki stykkið inni og nú er tað fallið aftur til hagan. Eg forstandi teir ikki, tað kundi verið eitt stórt og vælvelt ognargerði í dag, sigur hann.

– Pápi, sum gekk heima velti ein stóran part av gerðinum. Eg minnst fyrsta árið settu við niðum 1000 fermetrar. Tað var ein stór velta. Vit finga gerðini við lutakasti, men eg var

88 ára gamli Andreas í Tarti hevur upplívað nógv í sínum langa lívi. Fáum er beskorið at fáa so langan arbeiðsdag á sjónum sum honum. Hann var tiltikin raskur og tíðum bestur at fiska. Hann troystaðist ikki. Ærukærur sum fáur

óheppin. Jørðin er so grunn í mínum gerði. Vit áttu onga kúgv og tí var torført at fáa tød. Vit skóru tara á Víkaboga og Heima í Víkum og fórdi inn í Andrasstød við báti. Annars nýttu vit senktød. Tað er ymiskt avfall í køstinum. Eitt nú slógv og annað sum dettur burturfrá húsarhaldinum. Hetta blandaðu vit saman við tara, tonglum og torvmold. Tað taðaði nakað, men einki í mun til í dag. Í dag slái eg bert ein lítlan part av gerðinum og eg fái eins nógv hoyggj, sum fyrr, tá øll tá alt gerðið varð hoyggjað. Kunstgjødningsurin í dag er ófóru, sigur Andrias í Tarti.

– Vit finga ikki kúgv fyrr enn í fimtiárunum. Men hon kom eisini vælvið, tá børnini vóru smá. Nú havi eg seyð gangandi í gerðinum. Men tað bar als ikki til fyrr. Gerðið skuldi vera eitt heilárslóður, men tað rakk verri enn so til. Eg mátti altíð

keypa hoyggj. Eg plagdi at keypa frá Ellu á Breyt. At velta burtúr nýggjum var stríggð, men spennandi arbeiði. Hinvegin, so høvdu vit heldur einki annað at gera um vetrarnar enn at velta, sigur Andreas í Tarti.

Úr fátækum helmi

– Eg komi úr einum fátækum helmi í Oyndarfirði. Vit áttu onga jørð og vóru 12 systkin, 11 buðu heima. Mangan var smáligt hjá okkum. Eplini gingu altíð undan, men fisk fingi vit nógv av. Tað vóru vikur hvat vit ótu fisk tær ferðir um dagin. Fisk og livur. Kjót fingi vit lítið av og als einki fekt kjót. Vit fingi eitt ella tvey fjallomb og hesi vóru turkaði. At koka fekt kom ikki uppá tal, sigur Andrias í Tarti.

– Eg var nakað sum smádrongur í Funningsfirði, men har dámdi mær illa. Annars haldi eg at barnaárin í Oyndarfirði vóru

góð. Vit høvdu ikki so nógv, men vit dugdu at húsast. Tað var stórir munur á børnunum í bygdini. Tey sum áttu jørð høvdu tað sjálvsagt betri. Men eg haldi at tað vit áttu ov lítið av sum børn, er ov mikið av í dag, sigur hann.

– Samfelagið fyrr var ørvísi og meira var kravt av líkamligum arbeiði av børnunum. Eg kann minnst at eg sum átta ára gamal arbeiðdi í fiski. Vit arbeiðdu hjá Jóan Paulu í Hálvmørk. Vit breiddu fisk. Meðan fiskurin lá og turkaði drógu vit ofta bát og fóru út at leggja fyri berggyltum. Vit komu heim við mongum fonginum. Eitt gott fískat til húsarhaldið, sigur Andrias.

– Nógv arbeiði var í Oyndarfirði undan fyrsta heimsbardaga. Teir arbeiðdu eisini fisk í Víkum og stóru skonnartimar lögdu at í Oyndarfirði. Tað má hava verið betri veður tá. Tí skonnartin Ernestina

kundi leggja at við Rongugjógv og landa heila lastina og eg minnst eisini Bernaise legði at við Stein og Løk á Hellulandinum. Píddi í Fuglafirði lat fisk turka á Hellunum. Terri skuldi eisini til at turka fisk, sigur Andrias í Tarti.

– Pápi var til lands í Íslandi í 1914, tá fyrri heimsbardagi brast á. Hann royndi saman við Sjúrða við Gjógvará á Bakkafirði. Hann kom heim aftur við ongum oyra. Teir sluppu ikki av við fiskin og finga sostatt heldur ongá pengar, sigur hann.

– Tað er heilt "forundarligt", at tað gekk, sigur Andrias.

Elsti maður í bygdini veit so nógv at greiða frá langa lívinum at frammanfyri standandi reglur bert eru smábrot úr hendingu seinastu 88 árin hjá arbeiðsgevnum úr Tarti.